

z dnia 12 października 1990 r.

o ochronie granicy państwowej.

Rozdział 1

Granica państwa

Art. 1. Granicą Rzeczypospolitej Polskiej, zwaną dalej „granicą państwową”, jest powierzchnia pionowa przechodząca przez linię graniczną, oddzielająca terytorium państwa polskiego od terytoriów innych państw i od morza pełnego. Granica państwowa rozgranicza również przestrzeń powietrzną, wody i wnętrze ziemi.

Art. 2. Przebieg granicy państwowej na lądzie oraz rozgraniczenia morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego z państwami sąsiednimi są określone w umowach międzynarodowych, zawartych przez Rzeczpospolitą Polską.

Art. 3. Granica państwowa na morzu przebiega w odległości 12 mil morskich od linii podstawowej, określonej w odrębnych przepisach, lub po wewnętrznej granicy red włączonych do morza terytorialnego.

Art. 4. 1. Przebieg granicy państwowej na lądzie i na morskich wodach wewnętrznych oznacza się znakami granicznymi.

2. Umowy międzynarodowe zawarte przez Rzeczpospolitą Polską z sąsiednimi państwami określają położenie, kształt, wymiary i kolor znaków granicznych oraz zasady ich utrzymywania.

Art. 5. 1. Granicę państwową, jeżeli tego inaczej nie regulują umowy międzynarodowe zawarte z sąsiednimi państwami, ustala się:

- 1) na odcinkach lądowych oraz w miejscach, w których granica państwowa przecina wody stojące lub wody płynące, przechodząc na drugi brzeg — według linii prostej, biegnącej od jednego znaku granicznego do drugiego,
- 2) na rzekach, potokach, strumieniach, kanałach niezeglownych — według linii środkowej koryta,
- 3) na rzekach żeglownych — według linii środkowej głównego toru wodnego lub linii środkowej głównego nurtu.

2. Przez „wody graniczne” rozumie się rzeki, kanały oraz śródlądowe wody stojące, przez które przebiega granica państwowa.

Art. 6. Rzeczpospolita Polska wykonuje swoje zwierzchnictwo nad terytorium lądowym oraz wnętrzem ziemi znajdującym się pod nim, morskimi wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym oraz dnem i wnętrzem ziemi znajdującymi się pod nimi, a także w przestrzeni powietrznej znajdującej się nad terytorium lądowym, morskimi wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym.

Art. 7. 1. Minister Spraw Wewnętrznych odpowiada za ochronę granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontrolę ruchu granicznego, w zakresie określonym w odrębnych przepisach.

2. Minister Obrony Narodowej odpowiada za ochronę granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Zadania Ministra Spraw Wewnętrznych, o których mowa w ust. 1, wykonuje Komendant Główny Straży Granicznej.

Rozdział 2

Pogranicze

Art. 8. W celu ochrony granicy państwowej ustanawia się pas drogi granicznej i strefę nadgraniczną.

Art. 9. 1. Pasem drogi granicznej jest obszar o szerokości 15 metrów, licząc w głąb kraju od linii granicy państwowej lub od brzegu wód granicznych albo brzegu morskiego.

2. Jeżeli wynika to bezpośrednio z potrzeb związanych z ochroną granicy państwowej, wojewoda może, na wniosek lub po zaopiniowaniu przez właściwy organ ochrony granicy państwowej, wprowadzić zakaz przebywania na niektórych odcinkach pasa drogi granicznej.

3. Zakazu, o którym mowa w ust. 2, nie stosuje się do właścicieli lub użytkowników gruntów położonych w pasie drogi granicznej.

4. Zakaz, o którym mowa w ust. 2, nie może być ustanawiany na oznakowanych szlakach turystycznych, brzegu morskim i w kąpieliskach.

5. Pas drogi granicznej w miejscach, w których jest wprowadzony zakaz przebywania, oznacza się w dobrze widocznych miejscach tablicami z napisem „Pas drogi granicznej — wejście zabronione”.

Art. 10. 1. Na gruntach położonych w pasie drogi granicznej Straż Graniczna może wykonywać czynności związane z oznakowaniem i ochroną granicy państwowej oraz budową urządzeń służących tej ochronie. Właściciele lub użytkownicy tych gruntów są obowiązani do umożliwienia wykonywania tych czynności.

2. Ze względów technicznych dopuszcza się budowanie urządzeń służących ochronie granicy państwowej także poza pasem drogi granicznej.

3. Właścicielowi nieruchomości za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługuje odszkodowanie według zasad prawa cywilnego.

Art. 11. 1. W pasie drogi granicznej grunty i lasy przylegające do granicy państwowej lub do brzegów rzek granicznych powinny być utrzymywane w stanie zapewniającym widoczność linii granicy państwowej i znaków granicznych.

2. Właściciele i użytkownicy gruntów i lasów, o których mowa w ust. 1, są obowiązani do oczyszczania, odpłatnie na warunkach uzgodnionych z właściwymi organami ochrony granicy państwowej, tych gruntów i lasów z drzew i krzewów oraz innych zarośli na szerokość ustaloną w umowach międzynarodowych zawartych przez Rzeczpospolitą Polską.

3. W razie niewykonywania obowiązków wynikających z przepisów określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ ochrony granicy państwowej może zarządzić oczyszczenie tych gruntów i lasów.

4. Koszty związane z utrzymywaniem w stanie zapewniającym widoczność przebiegu linii granicy państwowej i znaków granicznych pokrywa się z budżetu wojewódzkiego.

Art. 12. 1. Strefa nadgraniczna obejmuje cały obszar gmin przyległych do granicy Państwa. O ile szerokość strefy nadgranicznej nie osiąga w ten sposób 15 km, włącza się do strefy nadgranicznej również te gminy sąsiednie, których obszar leży w całości lub w części w odległości 15 km od granicy państwowej.

2. Zasięg strefy nadgranicznej oznacza się tablicami z napisem „Strefa nadgraniczna”.

Art. 13. Minister Spraw Wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określa zasady korzystania z wód granicznych oraz uprawiania turystyki w strefie nadgranicznej.

Rozdział 3

Przekraczanie granicy państwowej

Art. 14. 1. Przekraczanie granicy państwowej jest dozwolone przez przeznaczone oraz otwarte dla ruchu granicznego przejścia graniczne na podstawie dokumentów uprawniających do jej przekroczenia. Dokumenty uprawniające do przekroczenia granicy państwowej określają odrębne przepisy.

2. Przekraczanie granicy państwowej poza przejściami granicznymi jest dozwolone na warunkach i w sposób ustalony w umowach zawartych przez Rzeczpospolitą Polską z sąsiednimi państwami.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie naruszają prawa nieszkodliwego przepływu przez morze terytorialne Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Obrony Narodowej, Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Współpracy Gospodarczej z Zagranicą określa, w drodze rozporządzenia, zasięg terytorialny przejść granicznych, a także sposób i warunki przekraczania granicy państwowej.

Art. 15. 1. Osoby przekraczające granicę państwową są obowiązane poddać się kontroli granicznej, wykonywanej przez uprawnionych funkcjonariuszy Straży Granicznej.

2. W czasie kontroli granicznej osoby, o których mowa w ust. 1, zobowiązane są do udzielania wyjaśnień związanych z przekroczeniem granicy państwowej.

3. W razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, osoba, o której mowa w ust. 1, obowiązana jest do udostępnienia do przejrzenia przedmioty, bagaże i środki transportu, a także powinna poddać się kontroli osobistej na żądanie funkcjonariusza Straży Granicznej.

4. Kontrola graniczna, o której mowa w ust. 1 i 3, może odbywać się z zastosowaniem urządzeń technicznych oraz psów służbowych.

Art. 16. 1. Drogowe, kolejowe i rzeczne przejścia graniczne oraz rodzaje ruchu dozwolonego w tych przejściach ustala się w umowach międzynarodowych.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, ustala morskie i stałe lotnicze przejścia graniczne.

3. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami może:

- 1) ustalać dodatkowe lotnicze przejścia graniczne na czas określony,
- 2) zarządzić czasowe zamknięcie określonych przejść granicznych lub ograniczyć ruch przez te przejścia ze względu na bezpieczeństwo państwa, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego albo ochronę przed zagrożeniem życia lub zdrowia ludzi, a także zapobieganie rozszerzaniu się epidemii chorób zwierząt.

4. Minister Spraw Wewnętrznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przejścia graniczne, rodzaj ruchu dozwolonego przez te przejścia oraz czas ich otwarcia.

Art. 17. 1. Organami zobowiązanymi do stałego utrzymywania przejść granicznych w stanie umożliwiającym przeprowadzanie skutecznej kontroli granicznej, celnej, sanitarnej, weterynaryjnej, fitosanitarnej, chemicznej i radiometrycznej są:

- 1) Minister Transportu i Gospodarki Morskiej — w odniesieniu do przejść granicznych kolejowych, lotniczych i morskich,
- 2) Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa — w odniesieniu do rzecznych przejść granicznych oraz punktów nocnego postoju na rzekach granicznych,

3) właściwy wojewoda — w odniesieniu do drogowych przejść granicznych.

2. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, zakres obowiązków organów obowiązanych do utrzymywania przejść granicznych i źródła finansowania tych przedsięwzięć oraz organy zobowiązane do osadzania i utrzymywania znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych.

Art. 18. 1. Wykonywanie lotów w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez własne i obce cywilne statki powietrzne oraz warunki przekraczania przez nie granicy państwowej określają odrębne przepisy oraz umowy międzynarodowe, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.

2. Warunki wykonywania lotów w przestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej przez własne i obce wojskowe statki powietrzne określa Minister Obrony Narodowej.

Rozdział 4

Przepisy końcowe

Art. 19. 1. Traci moc dekret z dnia 23 marca 1956 r. o ochronie granic państwowych (Dz. U. Nr 9, poz. 51, z 1959 r. Nr 27, poz. 168, z 1969 r. Nr 13, poz. 95, z 1977 r. Nr 37, poz. 162 i z 1990 r. Nr 34, poz. 198).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie pozostają w mocy przepisy dotychczasowe, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż 6 miesięcy.

Art. 20. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *W. Jaruzelski*